

Aanvulling op resultaten onderzoek naar succesvolle methodieken voor burgerparticipatie december 2024

Wat vooraf ging

In 2021 startten we een onderzoek naar succesvolle methodieken voor burgerparticipatie. Het document dat nu voor u ligt is een aanvulling op de eerste resultaten.

In de periode vóór de verkiezingen, zowel op regionaal als op lokaal niveau, stellen we vast dat meer burgers opnieuw hun stem laten horen. Dat is niet alleen via de georganiseerde kanalen zoals adviesraden en burgergroepen (bewonersplatform, dorpsraad, dorpssteam, wijkplatform...), maar ook via andere manieren willen ze impact krijgen op het beleid.

Burgers willen vanuit een actief burgerschap meedenken, meebeslissen en meewerken om het beleid vorm te geven in functie van leefbare en levendige dorpen.

We hebben de voorbije tijd vastgesteld dat heel wat lokale besturen de omslag aan het maken zijn om burgers waar dat mogelijk is nog meer te betrekken bij het beleid.

Doelgericht

Het stemt ons positief dat lokale besturen bij de voorbereiding van projecten naar de buurt of de doelgroep trekken om daar met vernieuwende methodieken samen aan de slag gaan.

We hopen dat de burgers in elke gemeente waar het mogelijk is zo vroeg mogelijk bij projecten worden betrokken. Zo beperkt de burgerparticipatie zich niet tot enkel het informeren kort voor een project effectief start of dat de inspraak van de burger heel miniem of vaak onbestaande is.

Communicatie

Om zoveel mogelijk burgers te betrekken wordt steeds beter ingezet op communicatie via alle mogelijke kanalen. Er worden heel veel inspanningen gedaan om helder en transparant te communiceren over de doelstellingen, het opzet en de mate waarin inbreng van de deelnemers invloed kan en zal hebben op uiteindelijke beleidsbeslissing. Daarin wordt de focus ook gelegd op realistische verwachtingen bij de deelnemers en het brede publiek.

Middelen

Lokale besturen en andere organisaties zoeken via alle mogelijke projecten extra financiële middelen om meer personeelscapaciteit te hebben om deze doelstellingen te realiseren.

Succesvolle methodieken

We onderzochten wat de meest succesvolle methodieken zijn. We maakten deze oplistings op basis van de participatieladder.

Informereren

Burgers op de hoogte brengen van genomen beslissingen. Hierbij hebben de burgers geen invloed op de beslissingen.

geschreven informatie via een folder, een infoblad

digitaal: een website

visueel: een tentoonstelling met open inloop

interactief: een hoorzitting

Consulteren

Het lokaal bestuur bepaalt zelf de beleidsrichting, maar beschouwt de burger als een gesprekspartner. De resultaten van de consultatie vormen mogelijke bouwstenen voor het beleid, maar worden door beleidsmakers niet als bindend beschouwd.

focusgroep met experts en stakeholders

bevraging: naar het voorbeeld van DORP inZICHT

stellingen ter discussie tijdens een debat

buurtbabbel of praatcafé

interview

Adviseren

De burgers krijgen de gelegenheid om problemen aan te brengen en oplossingen te formuleren, waarbij deze ideeën een volwaardige rol spelen in de ontwikkeling van het beleid. De politiek erkent weliswaar de volwaardige rol van de ontwikkelde ideeën, maar kan hier bij de uiteindelijke besluitvorming al dan niet beargumenteerd van afwijken.

dialogomethode: mensen bevragen, hun behoeften inventariseren, experts lichten de knelpunten toe, er wordt een rapport met adviezen opgesteld naar het beleid

debat met panelgroep

inspiratiebezoek

klankbordgroep

metaplan: snel ideeën verzamelen a.d.h.v. post-its.

interactieve digitale kaarten

storytelling via foto's of filmpjes

Open huis in combinatie met interview en stellingen

Meebeslissen

Burgers denken mee en beslissen mee hoe een probleem wordt aangepakt en opgelost.

ruimte zelf inrichten a.d.h.v. een bordspel, een burgerpanel met loting en deliberatie of via een digitaal platform

Coproduceren

Burgers werken met de ondersteuning van het lokaal bestuur of andere partners zelf een project uit.
infra-lab: onderzoeken en meedenken over infrastructuurplannen in dorp of wijk
ontwerpatelier: burgers maken samen vooraf uitgewerkte voorwerpen
proefopstelling of een maquette

De burgerbegroting is een krachtig instrument voor gemeenten om inwoners mee te laten beslissen over nieuw beleid en lokale projecten, want een aangename, toegankelijke en inclusieve samenleving vormgeven doen we natuurlijk het beste samen. De burgerbegroting is de ongekroonde koning van de participatiemethoden. Deze tool scoort hoog op de participatieladder, vereist een echte verbintenis van de lokale overheid en draagt een aanzienlijk deel van de beslissingsbevoegdheid over aan de gemeenschap. Het spreekt vanzelf dat deze methode de vele voordelen van de burgerparticipatie belichaamt. Om maar een paar voorbeelden te geven:

Een burgerbegroting geeft inwoners de kans om budgetten toe te wijzen op basis van hun belangrijkste prioriteiten, behoeften en wensen. Met deze input kunnen lokale overheden openbare diensten en faciliteiten vormgeven die echt relevant zijn voor inwoners.

Online én offline participatie hebben elkaar nodig.

Ondanks de vele onlinetools die participatie mogelijk maken, blijft offlineparticipatie belangrijk. Meer nog: ze versterken elkaar. Je kan namelijk op een fysieke bijeenkomst materiaal tonen dat je met een online inspraakmoment hebt verzameld en op je onlineplatform foto's en verslagen delen van een offlinebijeenkomst. Daarnaast kan je snel aan de slag gaan met de online-input en aan de burgers tonen dat je luistert door dit offline zichtbaar te maken. Ook kan je de aandacht voor online participatie versterken door hier offline aandacht aan te geven. Je kan fysiek brieven in de bus steken met inlogcodes, werken met posters, stickers met QR-codes...>

Tot slot

Dit onderzoek is niet afgewerkt. We blijven verder zoeken naar vernieuwende methodieken en technieken. Tijdens ons onderzoek maakten we ook kennis met de volgende organisaties en platformen.

www.adviesraden.be

www.avansa-regiogent.be

www.bataljong.be

www.bpact.be

www.burgerbegroting.eu

www.demos.be

www.g1000.be

www.govocal.com

www.hogent.be

www.hoplr.be

www.kindensamenleving.be

www.participatiewijzer.nl

www.rurant.be

www.treecompany.be